

ՀԱՆԴԵՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՀՌԶԱԿ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐԶԻ

Որչափ ալ մեծ է յաղգիս Հայոց մեր անմահանուն և առաքելանման Լուսաւորչի պատիւն և պաշտօնն, թուի թէ դեռ բաւական չեմք գիտեր որչափ մեծագոյն ըլլալն իր համբաւոյն՝ ի հին դարս եկեղեցւոյ. կամ որքան մեծահռչակ ըլլալն իր կենօք և մահուամբ ալ՝ ոչ միայն ի Հայս, այլ գրեթէ յամենայն եկեղեցիս ժամանակին: Որովհետեւ իր տօնն նշանակուած է ամեն հին եկեղեցեաց տօնացուցից մէջ ալ. որպիսիք են՝ Յունաց, Լատինաց, Ասորոց, Աղեքսանդրիոյ, Ղիտեաց, Մարոնեաց և ինչուան եթովպացւոց ալ, որք ի 16 սեպտեմբերի տօնեն, իսկ այլք հասարակօրէն յ'30 սեպտ. Ղրիտիք նաև յ'3 հոկտեմբ. Յոյնք բաց ի մեծ տօնէն յ'30 սեպտեմբ., յունիս ամսեան մէջ ալ տօն մը հաստատուելին ի յիշատակ բերման նշխարաց Լուսաւորչին ի Կ.Պօլիս: — Իսկ իր բնիկ ժողովուրդն Հայք՝ թէ և հիմայ երեք անգամ տօնեն ի տարւոյ, զՄուտն ի վիրապն, զԵլն ի վիրապէն և զԳիւտն յիշատակն, այլ գոնէ ութ անգամ յիշատակ նշանակուած է ի պատմութեան, և յայտ է թէ աւելի ալ կը յիշուէր երբեմն, այսինքն, Յղութիւնն՝ ի նոյեմբ. 21, Ենունդն՝ յօգոստ. 17, Չարչարանքն՝ ի փետր. 16, Մուտն ի վիրապն՝ մարտի 10, Ելն ի վիրապէն՝ հոկտեմբ. 31, Տեսիլն՝ նոյեմբ. 12, Հանգիստն՝ սեպտ. 30, և Առաջին գիւտն յիշատակն ի Գառնըկայ՝ ի նոյեմբ. 18: «Եւ թէ և յամենայն աւուր տօնէաք, կ'աւելցընէ հին յիշատակող մը, պարտական եմք, և արժանի է սուրբ հայրն և յետ Գրիստոսի երախտաւորն մեր. վասն որոյ և յամենայն աւուր շարական երգեսցուք»:

Գլխաւոր տօնին օրը, այսինքն մահուան կամ հանգրստեանը յ'30 սեպտ. կ'աւանդուի թէ Ս. Յովհան Ոսկիբերան իր պքսորանաց ատեն ի Կոկիւսոն Հայոց՝ աստուածային յայտնութեամբ իմացաւ և իմացուց. գոնէ աւելի ստոյգ և պանծալի աւանդ թողուց մեզի իր պերճախօս ներբողն ի պատիւ Լուսաւորչին. որոյ հետևող թուի ուրիշ յոյն մ'ալ որ կոչէ զնա ի ներբողին, «Լուսաւորիչ Հայաստանեայց, և հիմն հաստատութեան Հոռոմոց»: Այս արևելեան մեծ եկեղեցին՝ յորմէ մեր Հայոց եկեղեցւոյ հարք ալ առեր են զմեծ մասն ծիսից և աղօթից, մերիններէն առաջ ի պատիւ Լուսաւորչին երգեր և շարականներ նուիրած է, որք ինչուան հիմայ գտուին ոչ միայն յունարէն, այլ և լատինարէն թարգմանեալ, թերևս հազար տարի առաջ. ահա ասոնցմէ մէկ քանին կը հրատարակեմք թարգմանութեամբ Գերապ. Արքեպիսկոպոսի Տ. Եղուարդայ Հիւրմիւզեան ծանօթ և յաջող գրչաւ: Լատինաց եկեղեցին ալ որոշեալ կանոն, այսինքն աղօթքներ և երգեր սահմաններ է ի պատիւ Ս. Լուսաւորչին, որ մեծահանգէս կը տօնուի ի Նաբոլի, Նարտոյ, Բալերմոյ, և Հռովմայ ու երկու Սիկիլեայց քանի մ'ուրիշ քաղաքներ. բայց համեմատութեամբ նոր գրուած ըլլալով՝ յունականաց վսեմութիւնն և քերդողական ոգին չունին. թէ և այս ոգին աղօթից և պաշտամանց էական յատկութիւն չեմք համարիր:

Ծանօթ է բանասիրաց՝ որ Լատինաց կամ իտալացւոց մեր Լուսաւորիչը մեծահանգէս տօնելնուն պատճառն է, մեր Սրբոյն նշխարաց և շարչարանաց գործեաց մէկ մասին բերուիլն ի Նաբոլի և ի Նարտոյ քաղաք՝ այն գեղեցիկ Պարթենոպեան երկրին, ի ձեռն

Բարսեղեանն Կոստանաց Յունաց, թերևս և Հայոց. որք կ'ըսուի թէ Բիւզանդեան պատկերամարտ կայսերաց ատեն փախան եկան այս կողմերս, այսպիսի պատուական և սուրբ գանձերով. ժամանակն և կերպն շատ յայտնի չէ, այլ ը կամ թ դարու մէջ հանդիպած է. և այն ատենէն եկեղեցիներ և խորաններ նուիրուած են 'ի պատիւ Լուսաւորչին. և իր վարքն ու վկայութիւնը փնտռուեր է, և գտնելով յունարէն Ագաթան, գեղոսը՝ թարգմաններ են լատինարէն իբրեւ 'ի ԺԱ դարու. թարգմանողն ընծայեր է զայն առ Գայիանէ արքասունհի կոսաստանին այն ժամանակի, որ գուցէ և Հայ հաւատաւոր մ'ըլլայ. յետոյ իտալերէն ալ թարգմաններ, և շատ հեղշատ կերպով երկայն կամ կարճ վարքեր գրած և տպագրած են ետքի չորս դարուցս միջոց: Ժէ դարուն սկիզբները Լուսաւորչի գանկը նորէն ստանալով Կոստանքն (որովհետեւ ատենէ մը վեր ուրիշ կրօնաւորաց վանք մը փոխադրուեր էր), շատ մեծ հանգէս մը կատարեցին. ասով աւելի տարածեցաւ Սրբոյն պաշտօնը. մինչև յամի 1636 քաղաքականօրէն ալ սահմանեց Նաբոլիի տէրութիւնն՝ որ Ս. Գր. Լուսաւորչի համարուի մասնաւոր պաշտպան նախ բոլոր տէրութեան, և երկրորդ իր մայրաքաղաքին. դար մը ետեւ Բալերմոյի (Սիկիլիոյ) հասարակութիւնն ալ սահմանեց զնոյն իրենց քաղաքին Պաշտպան: Յիշեալ դարերուս մէջ Հայ հասարակութիւնն կամ գաղթականք ալ գտուելով քանի մը իտալական քաղաքաց մէջ՝ իրենց Լուսաւորչի պատկերը մտուցին զանազան եկեղեցեաց մէջ և խորաններ ալ նուիրեցին. և գեղեցիկ եկեղեցի մ'ալ 'ի Լիվոռնոյ 'ի սկիզբն ԺԸ դարու: Լատին քարոզիչք ալ ջանացան տարածելու մեր սրբոյն պաշտօնը. որոցմէ մէկն ընդունելով 'ի Նաբոլիէ մաս մը նշխարաց յամին 1696, նախ 'ի Կ. Պօլիս մեծ հանգէս կատարել տուաւ անով յեկեղեցիս, ապա յէրզիուում, յետոյ (1699) 'ի Նոր Զուղա (Սպահանու), ուր և դրաւ 'ի վանս Յիւ-

սուսեանց: Այս յիշեալ կարգաւորք ինչուան 'ի Հնդկաստան ալ Մալապարի լեզուով ոգբերգութիւն գրեր էին վարուց Ս. Լուսաւորչի և ձեացընել կոտային Հնդկաց. ինչպէս Թէադին կոչուած կարգաւորք ալ 'ի Հայս Լեհաց: Բաւական համարելով 'ի ժամուս այսչափս 'ի ծանօթութիւն համբաւոյ Լուսաւորչին մերոյ՝ յեկեղեցիս, կարդանք նախայիշեալ Յունաց շարականները:

Ա. ԾԱՆՈԹ ԶԱՅՆ.¹

Որ զմոլորեալս 'ի խաւարի անգիտութեան՝ որդիս լուսոյ աստուածային բանիւք ծնաւ տէր սուրբ Գրիգոր, գերաւիայլ պսակ եկեղեցւոյ, անմատոյց լուսոյն արուսեակ, բարեխօս հաւատացելոց իւրեւ, զքրիստոսանուէր հայրապետն այսօր երգով վերապատուեսցուք:

Ո՛վ սուրբ վկայ Քրիստոսի, սքանչելագործ տէր Գրիգոր, խստամբեր ճգնեալ, և 'ի փորձ տանջանաց՝ ծունր կըռոց ոչ ածեր. մարտակից կոստանացն սրբոց Գայիանեայ և Հռիփսիմեայ. խրախոյս նոցին յասպարիդի փառաւորեալ պատերազմին անմահութեան, բարեխօս լեր ընդ նոսին վասն փրկութեան անձանց մերոց:

Իմանալեալ բանին ուռկանաւ՝ պարպատեալ զանազան որսովք, բիւրս բիւրուց որսացար 'ի Քրիստոս. 'ի զրահեղեղ պաշտամանց վերածեալ զնոսա 'ի հաւատոս. և մկրտութեանն շնորհիւ զարուսեակն անդրնդային զհոգեկուն բելիար խորասուզեր 'ի դժոխս, ո՛վ տէր սուրբ Գրիգոր:

Որ ահաւոր հրաշիւք ցուցար կենդանի որոց արկին զքեզ 'ի վիհ վիրապին. որք 'ի յօձից ծախեալ զքեզ համարէին՝ յապուշ հարան. որ զարքայն մեծ զՏրդատ՝ 'ի տիպ գոռոզ բռնաւորին Բաբելոնի 'ի մարդկեղէն յիւր կերպարանսըն դարձուցեր, բարեխօսելով առ Տէր, ո՛վ հրաշադարդ տէր սուրբ Գրիգոր:

Բ. ԶԱՅՆ Զ ԿԱՍ Բ ԿՈՂՄՆ.²

Խուժան տանջանաց ոչ զարհուրեցոյց զմարմնոյդ բնութիւն. և ոչ բաղմամեայ 'ի խաւարչուտ վիրապին արգելան, նահա-

¹ Յաւելու վերնագիրն. եւ երգի որպէս (շարականն) Այսօր հոյէ Յոգատ:

² Երգի որպէս Աւետարանի վերնագիրն:

տակ արի տէր սուրբ Գրիգոր, խարխափե-
լոց 'ի խաւարի ունայնութեան լոյս ծագե-
ցեր կենարար և փրկաւէտ ճշմարտութեանն
պատգամօք. վերածնեալ զնոսա 'ի ձեռն
սուրբ մկրտութեան՝ որդիս լուսոյ և տու-
րնջեան, աստուածային Հոգւով լցեալ, ա-
մենիմաստ սուրբ Հայրապետ:

Քեզ, Տէր երկնի և երկրի, քեզ փեսա-
յիդ անմահի տարփացեալ կոյսն Հռիփսի-
մէ, և միացեալ ընդ քեզ Հոգւով ելիք 'ի
բաց զմարմին. վաղ զկարիս նորին ընկճեալ
ժուժկալութեամբ, վաղ զմարմին իւր նուա-
ճեալ խարաղնազգեաց ճգնութեամբ. և
կոյսն սուրբ Գայիանէ որ երկնակրօն դստե-
րօքն յաղթեաց հընոյ խարդախողին զնա-
խամայրն. ընդ նոսին արժանաւոր օրհնու-
թեամբ զքեզ Քրիստոս փառաւորեմք:

Գ. ՁԱՅՆ ԵԱՆՐ ԿԱՄ Է.

Երգեսցուք Տեառն՝ որ խորտակէ զպա-
տերազմունս. և ընկրդմեաց զսպառազէնսն
'ի ծով (կարմիր): Պետքն երրեակ, սո-
վորք 'ի մի կառս վերելեակ, մին կառավար
'ի կոծ սանձից, այլք մարտակիցք վանէին
զթշնամիս:

Տօնելով զյիշատակ քաջի հովուին՝ Հա-
յաստանեայց Լուսաւորչին, որ դիմագրաւ
'ի պատերազմ՝ զյաղթական կալաւ պը-
սակ, երգեսցուք միայնոյ Փրկչին մերոյ, զի
նա փառօք է փառաւորեալ:

Ասաց թշնամին. Հարից զնա, սատա-
կեցից, անդէն զոսոխն արկեալ տապաստ.
այլ դու յամօթ զխորամանկ խորհուրդ-
չարին արարեր, տէր սուրբ Գրիգոր:

Ո՛վ է որպէս զքեզ Աստուած, սուրբ
նահատակդ գոչէիր. սքանչելի զօրութեամբ
քով զհալածիչս հաւատոց՝ երկրպագուս
ճշմարտութեան յեղակարծում արարեր:

Վկայուհիդ Քրիստոսի՝ սուրբ Հռիփսի-
մէ, հովուին որոջ անարատ. զգաստու-
թեան քո յաղթանակ վայելչապէս պսակե-
ցաւ. դու զխորամանկ ոսոխն՝ ընդ քորս
քո՝ հարեր զԲելիար:

Որ զգոռողից յանդգնութիւն՝ անլուր
յերկրի սքանչելեօք ընդ վայր հարեր, ո՛վ
Տիրամայր կոյս, զերծո 'ի հզօրաց բռնու-
թենէ, զերծո 'ի հզօրաց բռնութենէ՝ զհօտ
քո, որ զքեզ մեծացուցանէ:

1 Թուի նկարագրել զձև պատերազմիկ կա-
ւաց նախնեաց. յորս արդարեւ յաճախ երևին
երէք վերելեակք, մին կառավարելով, և երկօքին
զնաձիգ լինելով:

Դ.

Նայեցարուք երկինք, և խօսեցայց զըս-
քանչելիսն Աստուծոյ. օրհնեցից զանեղա-
կանին ծնունդ 'ի Կուսէն:

Լուր աղօթից սրբոյ Հայրապետին, և ա-
ռաքեա 'ի բարձանց զողորմութիւն քո բա-
ղումողորմ, Տէր, փրկեա զիս:

Մերկացեալ զհողեղէն բնութեան զգեստ,
և զփառս անմահութեան զգեցար, վկայդ
Քրիստոսի:

Խորամանկ թշնամին, որ յաղթող ընդ-
դէմ տկար բնութեան՝ պարտեաց զնախա-
մայրն, ընդ ոտիւք հզօր կուսից անկեալ
կործանեցաւ:

Հարսնացեալք Քրիստոսի, վկայք նորին՝
հանդիսացեալք պսակեցան 'ի նմանէ երկ-
նային պսակօք:

Տեսանողաց լցան 'ի քեզ բանք, Տիրա-
մայր, քանզի Բանն անսկիզբն 'ի Հօրէ՝ 'ի
քէն մարմնացաւ:

Ե. 1

Գեր 'ի վերոյ մահու կացեալ, 'ի կեանս
անմահ վերափոխեալ, ո՛վ սուրբ վկայդ
Քրիստոսի, զի զհոգիս մարդկան չարչա-
րանօք քովք ածեր յաստուածգիտութիւն:

Բաղմապատիկ և զանազան տանջանօք
լուսապայծառ և երկնային պսակս 'ի գլուխ
քո բոլորեցեր, զի 'ի ստուերաց մահու զհո-
գիս ածեր 'ի լոյս կենացն 'ի Քրիստոս:

Բարձր զկռոց պաշտամունս, զպատուած-
պաշտութիւն հաստատեցեր, և զխոր-
հուրդս ճշմարիտ հաւատոց ցուցեր բնաւից,
հովիւ հոգեոր:

Որոջք Քրիստոսի անարատք դատապար-
տեալք որպէս մեղապարտս, բաղմաչարչար
և չարատանջ, վասն Քրիստոսի 'ի մահ
մատնեցան:

Աստուածածին կոյս Մարիամ, անհարս-
նացեալ մայր, դու միայն մայր և կոյս. զի
'ի քէն ծնաւ աստուածորդին Քրիստոս,
ո՛վ հարսնացեալդ Աստուծոյ, կոյս և մայր
ողջախոհութեան:

Զ. ՁԱՅՆ Գ.

Ախոյեան հաւատոյ անպարտելի, յաղ-
թող 'ի մարտի, հաստատուն 'ի հալածանս,
քննեալ և փորձեալ որպէս զերկաթ 'ի հուր,
մարտեար որպէս զքաջ նահատակ, դա-

1 Երգի որպէս Զերէն Բանի հասարակեցեր:

նակոծեալ արիարար, և զղիւսապաշտ դա-
հիճս քո՝ աստուածապաշտս արարեր, ո՛վ
սուրբ Գրիգոր, որ ունիս համարձակու-
թիւն առ Տէր, խնդրեա 'ի նմանէ վասն մեր
չնորհել զխաղաղութիւն և զմեծ ողորմու-
թիւն:

Է.¹

Բացան երկինք 'ի ձայն սրբոյ վկային, և
լոյս ծագեաց 'ի Հայաստան՝ զհալածիչս
Քրիստոսի երկըրպագուս անուան նորա
յարգարեաց սուրբն Գրիգոր:

Հեղմամբ արեան՝ քան զհաւատոցն Քրիս-
տոսի 'ի սիրտնոցին տալաւորեաց զչնորհս:

Զթագաւորն հալածիչ Քրիստոսի՝ 'ի
մարդկային կերպարանաց վայրենացեալ՝ 'ի
յապշութիւն արքունեաց, 'ի նմանութիւն
Քրիստոսի կերպարանեաց:

Աքանջելիք 'ի քէն, վկայ Քրիստոսի, ոչ
մարմնեղէն զօրութեամբ՝ այլ երկաթեաւ
ոմամբ ընդդէմ դահճաց քոց գործեցան:

Որպէս որոջք անդիմամարտք կտրըչաց՝
ետուն զանձինս 'ի մահ՝ հարսունք Քրիս-
տոսի, վկայուհիք անարատք և հաստա-
տունք 'ի հաւատս:

Մորթեզերծ եղեն մարմինք գառանցն
Քրիստոսի՝ գանիւք և սուսերօք 'ի դահ-
ճաց:

Յշութիւն անսերմնական, ծնունդ անա-
րատ առանց երկանց, ամենայն ինչ 'ի քեզ,
Տիրամայր, սքանչելեօք հրաշագործեցան:

Ը.

Զարչարանս բազմազանս 'ի դահճաց ըն-
կալար՝ որպէս պսակս պարծանաց, սուրբ
հայրապետ. կէտ ճշմարիտ քեզ հաստա-
տեալ զպատրաստեալն 'ի Քրիստոսէ ըզ-
փառս, արփիակերպ ընդ սուրբս իւր հա-
մածագել:

Սրբազնագոյն զսուրբ ուրարն յարիւն
քոն երկեալ յօրինեցեր, խորհրդաբար ա-
ծեալ զքե, ո՛վ սուրբ աստուածաբան. և
որպէս միւս այլ առաքեալ հեթանոսաց՝
զպակասութիւն չարչարանացն Քրիստոսի
'ի մարմնի քում կրեցեր:

Ի սեղան իմանալի զոհ զմարմին քո մա-
տուցեր, զենող և զենեալ, ողջակէզ կեն-
դանի. անհատահոս աստուածային բանիւք
խորոցն Աստուծոյ խորհրդազգաց զհաւա-
տացեալս առնելով:

Հզօրացեալ 'ի Յուդիթ բնութիւն տկար
և կանացի՝ առնաձև երբեմն յայտնեալ,

1 Երգի որպէս Զգալուստ քո, Քրիստոս:

ընդդիմամարտ անդնդայնոյն Հողոփեռնի՝
երևի արդ 'ի Հռիփսիմէ, հաւատովք զի-
նեալ փոխանակ սուսերի:

Ի նախամայրն Եւաբնութիւն տկար ան-
զօր 'ի սկզբանէ, քրիստոսական կրօնիւք
վառեալ զսիրտս կանանց՝ փափաքէ տալ
փոխանակ նորա զկեանս, զարիւնախանձ
զապառուժ թշնամին կորակոր 'ի բացդար-
ձուցեալ:

Ոչ ոք է նման քեզ 'ի կանայս, Տիրամայր.
ոչ այլ ոք մայր համայն և կոյս երևեալ.
դու միայն կոյս և հարսն անփորձ զԱս-
տուածորդին կերակրելով կաթնասուն:

Թ.

Խորասուզեալ յանդունդս մեղաց, առ
քեզ Տէր, որպէս Յովնան 'ի փորոյ կիտին
աղաղակեմ, Տէր փրկեա զիս և կեցո:

Վառեալ սիրով մարդասիրին կոխեցեր
առ ոտն զփառս աշխարհի, ո՛վ երանելի
տէր սուրբ Գրիգոր, և հասեր 'ի կեանս
անմահ, 'ի կեանս անծերանալի:

Ի տեսիլ դահճաց անասանելի արիու-
թեամբ ժուժկալեալ, զտանջանս 'ի նոցանէ
անյաղթելի մարմնով կրեցեր, և մտաց
քոց զօրութիւն եկաց աննրկուն:

Փոխանակ անդնդախոր օձուտ վիրապին՝
պատրաստեալ քեզ աթոռ գերագահ 'ի
փառս արքայութեան ընդ դասս հրեշտա-
կաց, տէր սուրբ Գրիգոր:

Որոջ ամբիժ, հարսն Քրիստոսի Հռիփսի-
մէ. զբռնաւորն տարփացեալ, զհալածիչն
կուսականդ սրբութեան՝ յամօթ արարեր:

Զանսկիզբն Աստուածորդին, զանմայրն
յառաջնում, անհայր 'ի յերկրի, զմարմնա-
ցեալ Բանն Աստուած օրհնութեամբ բարե-
բանեսցուք:

Ժ.

Զհայրապետն մեծ, վկայ ճշմարտու-
թեան, եկայք հաւատացեալք այսօր տօ-
նեսցուք, զսուրբ հովին Գրիգոր, Լուսա-
ւորիչն հրաշագարդ, եկայք երգով օրհնե-
ցուք, զի ընկալցի 'ի Քրիստոսէ զփրկու-
թիւն անձանց մերոց:

ԺԱ.

Զյաղթող նահատակն Լուսաւորիչ Հա-
յաստանեայց, հովիւ հոգևոր, զախոյեանն
հաւատոց զտէր Գրիգոր, հաւատացեալքս
գովեսցուք. և երգօք հոգև որօք պսակե-
ցուք զգլուխ նորա. որ զխաւար կռապաշ-
տութեանն հալածեաց, զիշխանութիւն զի-

ւաց ելոյժ, և արժանի եղև ընդունել շնորհս աննկուն ճգամբքն, լինել բարեխօս 'ի փրկութիւն անձանց մերոց:

ԺԲ.

Բազմասպատիկ չարչարանացքոց 'ի վարձ պսակ յերկնից ընկալար կրկին, զմին 'ի խաւարին և յաղտաղտուկ վիհն ընկեցեալ, և զերկրորդս իբրև զջահ պայծառ 'ի Քրիստոսէ եղեալ յաշտանակի, սիւռել զոյս:

Զքեզ գովէ եկեղեցի Հայաստանեայց, զքեզ ունի որպէս միւս այլ հեթանոսաց առաքեալ, քե 'ի Քրիստոս մերձեցեալ, բըրտամբ քոյով 'ի պաշտամանց կոոց զերծեալ:

Կանայք պատուականք երկոքին դիմազրաւեալ առնաբար, և քաջութեամբ հոգւոյ զճարմին արհամարհեալ, կացին ընդդէմ դիւապաշտ մոլորութեան, պսակեցան 'ի Քրիստոսէ:

Ողջոյն ընդ քեզ դուռն կենաց Մարիամ, յորմէ ծագեաց արեգակն արդարութեան Քրիստոս. ողջոյն ընդ քեզ, Թագաւորին Քրիստոսի տաճար անձնաւոր. ողջ լեր աղբիւր կենաց, վտակ ոսկեղէն:

ԺԳ.

Քերազանցեալ 'ի հայրապետս, մեծարեալդ 'ի վկայս, պարծանք դասուցն երկաքանչիւր, որ արժանի եղեր առնուլ պըսակ կրկին 'ի Քրիստոսէ:

Պատմօղ խորոց աստուածայնոցն խորհրդոց, զորս համբերութեամբ բացեալ խելամուտ զհալածիչս արարեր, և ծանուցեր նոցա զՔրիստոս՝ զմարդացեալն վասն մեր:

Արժանաւոր կոչմամբ Արթուր Գրիգորիէ անուանեցար, որ զընկղմեալս 'ի քուն մահու՝ քաղցրանուագ քնարաւ բանից քոց զարթուցեր յամպարշտութեանն Թմբուլ թենէ:

ԺԴ.

Ո՛ պանծասցի պատմել զծնունդ առանց երկանց. ո՞ղջութիւն անսերմնական. ո՞վ որ յերկրածնաց 'ի լուր սքանչելեացս ոչ հիասցի. վասն որոյ զքեզ, ո՞վ տիրամայր, ամենեքեան մեծացուցանեմք:

Զգանս և զտանջանս 'ի յանձն առեր իմաստութեամբ, ո՞վ զարմանալիդ Գրիգոր, և արժանի եղեր առնուլ 'ի Քրիստոսէ որ զօրացոյցն զքեզ՝ զերկնային անեղծ պսակ:

Քեզ, սուրբ վկայ, երաց Քրիստոս զարքայութիւն իւր՝ բնակել անդ 'ի լոյսն անմատոյց. բարեխօսեա նմա արդ վասն մեր տօնողացս զքո նահատակութիւնդ:

Որ ընդ գազանս 'ի վիրապին զամս բազումս 'ի խաւարի բնակեցար. արդ որպէս լոյս միջօրէի ծագես պայծառ 'ի Քրիստոս, լուսաւորել զհալածիչս նորին:

Տկար բնութեամբ վկայուհիք քո, տէր Յիսուս, եղեն ընդ քեզ չարչարակից. և առ 'ի սէր քո զուարճալիցք 'ի տանջանս ցնծային:

Քեզ վայելեն փառք յաւիտեանս յաւիտենից, ամենասուրբ Երրորդութիւն, որ զվկայս քո փրկեցեր, և փառօք պսակեցեր. աղօթիւք նոցա շնորհեա զփրկութիւն անձանց մերոց:

ԺԵ.

Որ զմարմին քո վարդազոյն արեամբ ներկեալ, երևեցար փառաւորեալ 'ի վըկայս, և ընդ հրեշտակս արդ ցնծացեալ բերկրիս, ո՞վ սուրբ Գրիգորիէ, լեր բարեխօս վասն մեր մեղաւորացս:

Յետ այսքան յունականաց լսենք երկու տուն ալ Եթովպացի շարականաց, որոց առաջինն է յելսն 'ի վիրապէն, 'ի 16 սեպտեմբերի՝ ըստ նոցա:

Ողջոյն Գրիգորի, տեսառն և վկայի. որ 'ի ժամանակի առաջնորդութեան իւրում զարդարեաց զվկայարանս Կուսանացն միաբան նահատակելոց. իսկ այսօր յիշատակին ելք նորա 'ի վիրապէն. որպէս ազդեցաւ քեռ Թագաւորին՝ 'ի տեսլեան գիշերոյ:

Երկրորդն՝ Թուի Մուտն 'ի վիրապն՝ 'ի 15 դեկտեմբերի:

Ողջոյն Գրիգորի, որ համբերութեամբ տարաւ չարչարանաց, սառամանեաց գիշերոյ և տապոյ տունջեան՝ զհնգետասան ամս վիրապընկէցութեանն:

Ողջոյն և պառաւոյն՝ որ բարւոքն սպասաւորեաց, գաղտ արկանելով նմա կերակուր:

Թուի ուրեմն թէ Եթովպացիք միշտ ողջունելով կը սկսին յարդել զսուրբս: